

Justis- og
beredskapsdepartementet

Tildelingsbrev 2024

Kriminalomsorgen

21. desember 2023

Innhold

1.	Innledning	2
2.	Utfordringer, muligheter og prioriteringer	4
3.	Mål, styringsparametere og oppdrag for 2024	5
3.1.	Mål 1: Domfelte lever et kriminalitetsfritt liv etter gjennomført straff	5
3.2.	Mål 2: Lavt omfang av isolasjon i fengsel og ivaretagelse av særlig sårbare personer 8	
3.3.	Mål 3: Kapasiteten i kriminalomsorgen er effektivt utnyttet	10
3.4.	Mål 4: Sikkerheten ivaretas i kriminalomsorgen	12
3.5.	Øvrig rapportering, informasjon og oppdrag	13
4.	Styring og kontroll i kriminalomsorgen	16
4.1.	Internkontroll	16
4.2.	Sikkerhetsvurderinger i forbindelse med anskaffelser	16
4.3.	Saker fra Riksrevisjonen, Sivilombudet, Likestillingsombudet og øvrige tilsynsmyndigheter	16
5.	Fellesføringer og øvrige krav fra Regjeringen	17
6.	Styringsdialog og rapportering i 2024	18
7.	Budsjettrammen og fullmakter for 2024	19
7.1.	Budsjettrammen	19
7.2.	Delegering av fullmakter iht. Stortingets budsjettvedtak	21
7.3.	Delegering av fullmakter i henhold til Bevilgningsreglementet	22

1. Innledning

Vi viser til Prop. 1 S (2023–2024) fra Justis- og beredskapsdepartementet og Innst. 6 S. (2023–2024). Tildelingsbrevet presenterer de økonomiske rammene for virksomheten i 2024, jf. Reglement for økonomistyring i staten § 7 og Bestemmelser om økonomistyring i staten punkt 1.5.

Regjeringen arbeider for sterke og trygge lokalsamfunn med gode tjenester til innbyggerne. Tjenestene i justis- og beredskapssektoren skal ha en desentralisert struktur som gir arbeidsplasser og beredskap i hele landet. Oppgaver skal vurderes løst på lavest mulig nivå.

For 2024 gjelder disse overordnede målene for justis- og beredskapssektoren:

Det vises til Prop. 1 S (2023–2024) for Justis- og beredskapsdepartementet for nærmere omtale av de overordnede målene.

Tildelingsbrevet tar utgangspunkt i de overordnede målene som er satt i Prop. 1 S (2023–2024) og hovedutfordringene som er særlig relevante for kriminalomsorgen.

Alle virksomhetene i justis- og beredskapssektoren skal bidra til å nå målet om sterke og trygge lokalsamfunn over hele landet. Kriminalomsorgen skal i tillegg særlig bidra til å nå følgende overordnede mål:

- Rettsikkerhet
- Trygghet i samfunnet
- Godt og tilgjengelig lovverk
- Lav kriminalitet

De virksomhetsmål, styringsparametere, resultatkrav og oppdrag som fremkommer i kapittel 3 i dette tildelingsbrevet vil være førende for departementets oppfølging av kriminalomsorgen i 2024.

Departementet understreker at tildelingsbrevet ikke er uttømmende for hvilke oppgaver kriminalomsorgen skal utføre. Utover de prioriteringer og krav som omtales i tildelingsbrevet, legger departementet til grunn at den løpende virksomheten videreføres innenfor de føringer som følger av hovedinstruksen for kriminalomsorgen, samt øvrig gjeldende regelverk og instruksjer. Departementet forutsetter at oppdrag gitt gjennom tildelingsbrev og supplerende tildelingsbrev fra tidligere år, og som ikke er avsluttet, ferdigstilles selv om de ikke er omtalt i dette tildelingsbrevet. Departementet gjør oppmerksom på at Kriminalomsorgsdirektoratet (KDI) har et selvstendig ansvar for å informere departementet om vesentlige risikoer og/eller avvik knyttet til virksomhetens oppgaver og fremme forslag til mulige korrigerende tiltak, jf. pkt. 2.3.2 i Bestemmelser om økonomistyring i staten.

Virksomhetsleder skal varsle departementet umiddelbart dersom det oppstår kritisk risiko eller alvorlig svikt i resultatoppnåelsen, eller ved hendelser som kan medføre politisk og/eller større mediemessig oppmerksomhet.

2. utfordringer, muligheter og prioriteringer

Kriminalomsorgen skal fortsette sitt arbeid med kvalitetsutvikling for å gi domfelte en god og tilpasset straffegjennomføring. Domfelte skal ikke være underlagt et strengere sikkerhetsnivå enn nødvendig under gjennomføring av straff. Et godt og varig samfunnsvern forutsetter forberedelser til et liv i frihet under straffegjennomføringen. Kriminalomsorgen skal forberede den innsatte på livet utenfor ved gradvis tilvenning, både ved progresjon til mer åpne straffegjennomføringsformer og ved å legge til rette for utganger fra fengsel. For å sikre en forutsigbar og trygg overgang fra fengsel til samfunn skal kriminalomsorgen vurdere om flere kan gjennomføre siste del av straffegjennomføringen i samfunnet. Det overordnede målet er å redusere tilbakefall til ny kriminalitet og styrke samfunnsvernet etter løslatelse.

En økende andel av innsatte i fengsel har flere og mer sammensatte behov, er dømt for alvorligere kriminalitet og idømmes lengre straffer. Kriminalomsorgen skal i 2024 ha særlig oppmerksomhet på å gi innsatte med psykiske lidelser et godt og forsvarlig tilbud. Det har blant annet vært en økning av alvorlig psykisk syke kvinnelige innsatte, og antall selvmordsforsøk og tilfeller med selvskading har økt. I arbeidet med å bedre situasjonen er det viktig å motvirke isolasjon. Både FNs torturkomité og Sivilombudet har synliggjort utfordringer med isolasjon og manglende psykisk helsehjelp i norske fengsler, blant annet gjennom Sivilombudet sin særskilte melding om isolasjon i norske fengsler til Stortinget (2019) og i besøksrapport til Bredtveit fengsel og forvaringsanstalt i 2023. Kriminalomsorgen skal ha som mål å redusere omfanget av isolasjon og bruk av tvangsmidler i fengslene. Videre er det viktig at kriminalomsorgen jobber aktivt for å ivareta den psykiske helsen til de ansatte og motvirke mulige skadevirkninger av å jobbe i en utfordrende arbeidssituasjon.

Arbeidet med barn og unge er viktig for å forebygge ny kriminalitet. Barn og unge er i en utsatt situasjon når de skal gjennomføre straff, og kriminalomsorgen skal derfor prioritere arbeidet med barn og unge. Mange innsatte som overføres fra ungdomsenhetene til et ordinært fengsel ved fylte 18 år, opplever overgangen som belastende. Unge voksne som innsettes direkte i ordinære fengsler, vil også kunne ha behov for en særlig tilpasset straffegjennomføring. I 2024 skal KDI følge opp endringer som følger av Prop. 139 L *Endringer i konfliktrådsloven, straffeloven og straffeprosessloven mv. (strafferettslige reaksjoner for ungdom og varetekt med elektronisk kontroll)*.

Den økonomiske situasjonen tilsier fortsatt stramme budsjettammer, også for kriminalomsorgen. Kriminalomsorgen må innrette sin virksomhet etter budsjettammene for 2024 på en måte som understøtter forsvarlig straffegjennomføring. Kriminalomsorgen skal i 2024 fortsette arbeidet med å redusere risikoen for manglende IKT-sikkerhet og informasjonssikkerhet, som følge av en foreldet IKT-infrastruktur. Departementet

fremhever også viktigheten av at arbeidet med nytt IKT-system i kriminalomsorgen (KODA) når milepælene i revidert prosjektplan.

Justis- og beredskapsdepartementet skal i 2024 jobbe med en stortingsmelding om straffegjennomføring. Departementet ønsker dialog med KDI i utformingen av meldingen.

3. Mål, styringsparametere og oppdrag for 2024

3.1. Mål 1: Domfelte lever et kriminalitetsfritt liv etter gjennomført straff

Det er et overordnet mål at domfelte ikke begår ny kriminalitet, men kommer i jobb eller utdanning etter gjennomført straff. Forebygging av tilbakefall til kriminalitet er et felles ansvar på tvers av sektorer og forvaltningsnivåer. Kriminalomsorgen har ansvar for å legge til rette for et godt samarbeid med andre sektorer, jf. straffegjennomføringsloven § 4. Samarbeidet skal bidra til å dekke domfelte og innsattes behov og fremme deres tilpasning til samfunnet. I 2024 skal kriminalomsorgen særlig rette oppmerksomhet mot oppfølging av innsatte med alvorlige psykiske lidelser, samt domfelte barn og unge.

Godt samordnet tilbakeføringsarbeid og forebygging av ny kriminalitet krever et tilrettelagt og individuelt tilpasset tilbud under straffegjennomføring, både i fengsel og i samfunnet. Hensiktsmessig progresjon i straffegjennomføringen til den enkelte domfelte er viktig for å redusere tilbakefall til kriminalitet. Kriminalomsorgen skal videre legge til rette for et godt samarbeid med barn og familie av domfelte, blant annet gjennom barneansvarlige ved fengsels- og friomsorgsenheter.

KDI skal videreføre samarbeidet med andre direktorater og sektorer for å sikre at innsatte i fengsel mottar velferdstjenester i henhold til rettigheter og behov.

I Meld. St. 23 (2022–2023) *Opptrappingsplan for psykisk helse (2023-2033)* peker regjeringen ut en retning for politikken innen psykisk helsefeltet. Målet er at flere skal oppleve god psykisk helse og livskvalitet, og at de som har behov for psykisk helsehjelp skal få god og lett tilgjengelig hjelp. Betydningen av tverrsektoriell innsats fremheves som sentralt for å nå dette målet. Det er Helsedirektoratet som har det overordnede koordineringsansvaret på direktoratsnivå, og Kriminalomsorgsdirektoratet må påregne å bidra i arbeidet med å følge opp tiltakene og ambisjonene i planen.

MÅL 1	Domfelte lever et kriminalitetsfritt liv etter gjennomført straff
Rapportering	Tertial- og årsrapport

KDI skal i tertialrapportene vurdere risiko for at målet ikke nås og redegjøre for eventuelle tiltak som settes i verk for å sikre måloppnåelse. I årsrapporten skal KDI gi en kort og overordnet beskrivelse av hvordan virksomhetens aktiviteter og resultater har påvirket målet. KDI skal i årsrapporten beskrive og vurdere kvaliteten på arbeidet som gjøres i straffegjennomføringen med å forebygge ny kriminalitet. JD ønsker særlig en redegjørelse av forvaltningssamarbeidet og kartlegging av domfeltes behov og ressurser.

STYRINGSPARAMETER 1	Prosent tilbakefall
Rapportering	Årsrapport
<p>Tilbakefall til ny kriminalitet er en indikasjon på om ansvarlige sektorer og forvaltningsnivåer jobber godt og riktig med forebyggende tiltak og tilbakeføring, og om samfunnet får den ønskede effekten i form av at flere går fra straffegjennomføring til en kriminalitetsfri tilværelse i frihet. JD ber KDI beskrive og vurdere utviklingen i tilbakefallsprosenten. KDI skal ta utgangspunkt i en lengst mulig tidsserie. Tall og vurderinger bør også skille mellom lovbruddstyper, type straffereaksjoner og former for straffegjennomføring. Ev. vurderinger av effekten på risikoen til tilbakefall skal ta utgangspunkt i sammenlignbare grupper.</p>	

STYRINGSPARAMETER 2	Progresjon
Rapportering	Årsrapport
<p>KDI skal i årsrapporten beskrive arbeidet med å sikre en hensiktsmessig og forsvarlig progresjon i straffegjennomføringen. I beskrivelsen skal det inngå relevant statistikk og en vurdering av i hvilken grad kriminalomsorgen når målsettingen om at domfelte ikke skal gjennomføre straff på et høyere sikkerhetsnivå enn nødvendig.</p>	

STYRINGSPARAMETER 3	Andel fengselsdøgn med aktivitet
Rapportering	Tertialvis ved avvik og årsrapport
Resultatkrav	85 %
<p>Flere innsatte må få et aktivitetstilbud som i størst mulig grad bidrar til å fremme et kriminalitetsfritt liv etter gjennomført straff. KDI skal rapportere om andelen arbeid, utdanning, programvirksomhet og andre aktivitetstiltak, og beskrive utviklingen i aktivitet de siste ti år. KDI skal også vurdere kvaliteten på aktiviteten.</p>	

OPPDRAG 1	Samarbeid om utsatte barn og unge
Rapportering	Årsrapport
<p>KDI skal ta initiativ til og bidra i tverrsektorielt samarbeid om utsatte barn og unge på direktoratsnivå. Særlig prioritert i 2024 er å utarbeide og etablere gode strukturer og rutiner for samarbeid. De prioriterte temasakene; psykisk helse og barne- og ungdomskriminalitet, videreføres i 2024. Videre skal direktoratene foreslå eventuelle felles satsingsforlag og omprioriteringer på tvers av etatene frem mot 2026. Bufdir har ansvar for å koordinere og lede etatssamarbeidet.</p> <p>KDI skal i tillegg delta i arbeidet med å videreutvikle Ung.no/DigiUng. JD viser også til supplerende tildelingsbrev nr. 3 i 2023 om oppdraget knyttet til aldersgruppen 18-24 år.</p>	

OPPDRAG 2	Videreføring av forvaltningssamarbeid og oppfølging av Riksrevisjonens rapport om velferdstjenester til innsatte
Rapportering	Årsrapport
<p>KDI skal sammen med Helsedirektoratet, Arbeids- og velferdsdirektoratet, Utdanningsdirektoratet og Husbanken arbeide for å videreutvikle samarbeidsstrukturen og stille nødvendige ressurser til utviklingsarbeid for oppfølging av Riksrevisjonens rapport om helse-, utdannings- og velferdstjenester til innsatte i norske fengsler. KDI har koordineringsansvaret for dette arbeidet. Formålet er å sikre at innsatte i fengsel mottar tjenester i henhold til sektorlovverk, basert på kunnskap om målgruppenes behov og rettigheter. KDI skal i 2024 følge opp riksrevisjonens anbefalinger i samarbeid med direktoratene, relevante samarbeidspartnere og i tråd med direktoratenes tiltaksplan.</p>	

OPPDRAG 3	Delta i direktoratsgruppe for bedre tverrsektorielt samarbeid og samordning mot vold og overgrep
Rapportering	Årsrapport
<p>For å sørge for god koordinering, erfaringsutveksling og samvirke i arbeidet mot vold i nære relasjoner og vold og overgrep mot barn skal det opprettes en fast direktoratsgruppe bestående av Arbeids- og velferdsdirektoratet (AVDir), Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir), Helsedirektoratet (Hdir), Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi), Kriminalomsorgsdirektoratet (KDI), Politidirektoratet (POD), Sekretariatet for konfliktrådene (Sfk), Utdanningsdirektoratet (Udir) og Utlendingsdirektoratet (UDI). Bufdir får hovedansvaret for å lede direktoratsgruppen og Bufdir og Sfk koordinerer arbeidet i direktoratsgruppen.</p>	

STATISTIKK		Rapporteringsfrekvens
S1	Statistikk over antall behovs- og ressurskartlegginger (BRIK)	Tertialvis ved avvik og årsrapport

3.2. Mål 2: Lavt omfang av isolasjon i fengsel og ivaretagelse av særlig sårbare personer

Flere innsatte og domfelte enn før har særskilte utfordringer som stiller store krav til kriminalomsorgen for å sikre den enkelte tilfredsstillende forhold og et godt innhold. Dette gjelder innsatte med psykiske lidelser, vansker med å fungere i fellesskap, og/eller særlig høy risiko for å begå selvmord eller selvskading. Kriminalomsorgen har en utfordring med for mye isolasjon, og med bruk av tvangsmidler, herunder sikkerhetscelle- og seng. Ikke minst gjelder dette innsatte kvinner.

Kriminalomsorgen skal motvirke isolasjon, og negative konsekvenser av isolasjon, ved å fremme aktivitet og fellesskap med andre. Innsatte som er isolert skal følges opp. Innsatte som skader seg selv eller som har risiko for å begå selvmord, trenger særlig oppfølging og kontakt med andre mennesker. Oppfølging av retningslinjer for å forebygge selvmord og overholdelse av en høy terskel for å benytte tvangsmidler er viktig for å oppnå gode resultater, regeloverholdelse og rettssikkerhet for den enkelte. Kriminalomsorgen skal forebygge og hindre selvskading og selvmord blant innsatte i fengsel.

MÅL 2	Lavt omfang av isolasjon i fengsel og ivaretagelse av særskilt sårbare personer
Rapportering	Tertial- og årsrapport
<p>KDI skal i tertialrapportene vurdere risikoer for at etaten ikke når fastsatte mål, og redegjøre for eventuelle tiltak for å sikre måloppnåelse. I årsrapporten skal KDI gi en samlet beskrivelse av de forhold, innenfor etatens ansvarsområde, som påvirker arbeidet med å sikre innsatte god tilgang på meningsfylt menneskelig kontakt og redusere omfanget av isolasjon, herunder ved bruk av tvangsmidler som innebærer isolasjon. KDI skal også gi en overordnet vurdering av virksomhetens aktiviteter og resultater på området. I tillegg til styringsparameterne som framgår under, omfattes også forholdene for innsatte med rusproblemer og/eller psykisk sykdom, omfang av selvmord, selvmordsforsøk og selvskading, og bruk av sikkerhetscelle eller sikkerhetsseng. KDI skal videre rapportere på arbeidet med å avvikle sikkerhetsseng.</p>	

STYRINGSPARAMETER 4	Omfang av isolasjon
Rapportering	Tertial- og årsrapport
<p>En innsatt er isolert dersom personen har mindre enn to timer meningsfull menneskelig kontakt om dagen. Isolasjon kan medføre psykiske skader. Isolasjon som følge av bygnings- og bemanningsmessige forhold skal så langt mulig ikke finne sted i fengslene.</p> <p>KDI skal redegjøre for utviklingen i antall innsatte som er utelukket fra fellesskap med andre innsatte. KDI skal særskilt rapportere evt. avvik knyttet til kravet om minimum to timers meningsfull menneskelig kontakt per dag. Informasjonen skal belyse både antall vedtak, varighet og antall personer. Videre skal direktoratet redegjøre for sin vurdering av omfanget av utelukkelse og isolasjon opp mot den standarden som er nedfelt i Mandela-reglene, samt hvilke tiltak som er iverksatt for å overholde disse.</p>	
STYRINGSPARAMETER 5	Tid utenfor cellen
Rapportering	Tertial- og årsrapport
Resultatkrav	Tid utenfor cellen skal øke i 2024
<p>KDI skal gi en vurdering av utlåsningstid i fengslene. Vurderingen skal ta utgangspunkt i tilgjengelig nøkkeltall/statistikk over innsatte med mindre enn åtte timer med fellesskap de siste årene.</p>	
STYRINGSPARAMETER 6	Tilbud om isolasjonsreduserende tiltak
Rapportering	Tertialvis ved avvik og årsrapport
<p>KDI skal gi en vurdering av omfanget og utviklingen i isolasjonsreduserende tiltak med utgangspunkt i tilgjengelig nøkkeltall/statistikk de siste årene. Vurderingen må se hen til kvaliteten på tilbudet som er gitt.</p>	
STYRINGSPARAMETER 7	Ivaretagelse av innsatte og domfelte med psykiske lidelser og rusproblemer
Rapportering	Tertialvis ved avvik og årsrapport

KDI skal gi en vurdering av omfanget og utviklingen i tilbudet til innsatte og domfelte med psykiske lidelser og rusproblemer med utgangspunkt i tilgjengelig nøkkeltall/statistikk de siste årene. Vurderingen må se hen til kvaliteten på tilbudet som er gitt.

KDI bes i tillegg rapportere på følgende:

STATISTIKK		Rapporteringsfrekvens
S2	Statistikk over bruk av sikkerhetscelle og sikkerhetsseng	Tertial- og årsrapport
S3	Statistikk over bruk av tvangsmidler	Årsrapport
S4	Statistikk over antall selvmord	Tertial- og årsrapport
S5	Statistikk over antall selvmordsforsøk og selvskading	Tertial- og årsrapport

3.3. Mål 3: Kapasiteten i kriminalomsorgen er effektivt utnyttet

En effektiv straffesakskjede forutsetter god samhandling mellom aktørene, effektive arbeidsverktøy og tilstrekkelig kapasitet i alle ledd. Dette for raskt å iverksette avsagte dommer, at varetektsfengslinger skjer innenfor fristene og soningskøene holdes på et stabilt lavt nivå. God utnyttelse av kapasitet, og et godt samarbeid med politi, påtalemyndighet og øvrige myndigheter, skal bidra til dette. Det vil også være avgjørende med god kapasitetsplanlegging, bl.a. gjennom utredninger og utarbeidelse av prognoser og langtidsplanlegging for fremtidig behov for straffegjennomføringskapasitet. KDI skal ha oversikt over kapasitetsbehov i kriminalomsorgen og behovet for utdanning av personell fra KRUS. Dette skal være grunnlag i KDIs vurderinger av økonomiske og administrative kostnader av foreslåtte tiltak og i den langsiktige planleggingen i etaten.

Kriminalomsorgen skal overføre utenlandske domfelte til videre straffegjennomføring i opprinnelseslandet der dette er mulig. Domfelte som har begått alvorlig kriminalitet, skal ha høyeste prioritet ved innkalling til gjennomføring av straff.

MÅL 3	Kapasiteten i kriminalomsorgen er effektivt utnyttet
Rapportering	Tertial- og årsrapport
KDI skal i tertialrapportene gi en kort beskrivelse av kapasitetsbehov sett opp mot prognoser, vurdere risiko for manglende måloppnåelse og redegjøre for ev. risikoreduserende tiltak. I årsrapporten skal KDI gi en kort og overordnet beskrivelse av hvordan virksomhetens aktiviteter og resultater har påvirket målet.	

STYRINGSPARAMETER 8	Kapasitetsutnyttelse og soningskø
Rapportering	Tertial- og årsrapport
<p>KDI skal redegjøre for kapasitetsutnyttelsen i fengslene for høyt og lavere sikkerhetsnivå og for bruk av elektronisk kontroll. Det er et mål at straffegjennomføringen skal påbegynnes senest 60 dager etter at rettskraftig dom er mottatt i kriminalomsorgen. KDI skal redegjøre for utvikling av soningskø og skal i årsrapporten gi en kvalitativ vurdering av utviklingen som har vært og prognoser for fremtidig utvikling.</p>	

OPPDRAG 4	Behov for fengselsplasser (lavere sikkerhet) for barn og unge
Rapportering	19. april 2024
<p>JD viser til NOU 2023: 24 "Med barnet hele vegen". Utvalget viser bl.a. til at det i utgangspunktet skal være mulig for ungdomsenhetene å tilrettelegge for soning både på høy og lavere sikkerhet, men at tilbudet i realiteten er lite differensiert med få plasser og høy terskel for bruk. Som ledd i oppfølgingen av NOU 2023: 24 bes KDI i første omgang om å beskrive dagens praksis, samt vurdere mulighetene og behovet for bruk av differensiert sikkerhetsnivå i ungdomsenhetene i dag, gitt dagens rettspraksis for fengsling av barn.</p> <p>Departementet gjør også oppmerksom på at det kan bli behov for ytterligere utredninger ifm. oppfølging av NOU 2023: 24, og som en følge av Stortingets vedtak under behandlingen av Prop. 139 L (2022–2023). JD kommer tilbake med mer informasjon om dette primo 2024.</p>	

Rapporteringskrav 1	Nytt IKT-system i kriminalomsorgen, KODA
Rapportering	Tertial- og årsrapport
<p>KDI skal rapportere overordnet på tid, kost og kvalitet i henhold til målene i KDIs prosjektplan. JD viser til egne oppfølgingsmøter om blant annet IKT-situasjonen under styringskalenderen, kap. 6.</p>	

KDI bes i tillegg rapportere på følgende i eget vedlegg:

STATISTIKK		Rapporteringsfrekvens
S6	Statistikk over utvikling i kapasitetsutnyttelse, soningskø og ventetid i kø	Tertial- og årsrapport
S7	Soningsoverføringer (hvilke land det soningsoverføres til og fra, der det er aktuelt)	Årsrapport
S8	Antall barn i fengsel, herunder antall i varetekt	Tertial- og årsrapport
S9	Antall uteksaminerte fengselsbetjenter i 2024	Årsrapport
S10	Gjennomsnittskostnad pr. fengselsplass for hhv. høyt og lavere sikkerhetsnivå, forvaring og straffegjennomføring med elektronisk kontroll	Årsrapport

3.4. Mål 4: Sikkerheten ivaretas i kriminalomsorgen

Straffen skal gjennomføres på en måte som motvirker planlegging og gjennomføring av nye straffbare handlinger, og straffegjennomføringen skal være sikkerhetsmessig forsvarlig. Kriminalomsorgen skal legge til rette for god reintegrering til samfunnet av terrordømte og andre radikaliserede innsatte, samt hindre at innsatte radikaliserer andre innsatte. KDI skal videre delta i oppfølging av handlingsplanen mot radikalisering og voldelig ekstremisme, og bidra i utviklingen av en ny handlingsplan på feltet.

Et forsvarlig sikkerhetsnivå bidrar til å hindre rømning. For å ivareta sikkerheten, skal kriminalomsorgen gjennomføre nødvendige kontrolltiltak og arbeide for digitale løsninger som bidrar til å øke sikkerheten. Et forsvarlig sikkerhetsnivå bidrar også til å hindre brudd på vilkårene for straffegjennomføringen, herunder at innsatte og domfelte begår ny kriminalitet. Innsatte og domfelte med tilhørighet i organiserte kriminelle miljøer stiller særlige krav til kriminalomsorgens vurderinger.

MÅL 4	Sikkerheten ivaretas i kriminalomsorgen
Rapportering	Tertial- og årsrapport
KDI skal i tertialrapportene vurdere risiko for at målet ikke nås og redegjøre for eventuelle tiltak som settes i verk for å sikre måloppnåelse. I årsrapporten skal KDI gi en kort og overordnet beskrivelse av hvordan virksomhetens aktiviteter og resultater har påvirket målet.	

STYRINGSPARAMETER 9	Utvikling i sikkerhetstilstanden i kriminalomsorgen
Rapportering	Tertialvis ved avvik og årsrapport
<p>KDI bes om å presentere sikkerhetstilstanden i kriminalomsorgen, både i fengsel og for straffegjennomføring i samfunnet. Det sentrale aspektet i vurderingen skal være samfunnssikkerheten, men også sikkerhetssituasjonen for innsatte, domfelte og ansatte i både kriminalomsorgen og samarbeidende etater skal omtales. Straffbare forhold begått under straffegjennomføring bør også inkluderes i vurderingen til KDI. Omtalen skal baseres på tilgjengelig statistikk og inkludere statistikk på antall gjennomførte kontroller og beslag av ulovlige gjenstander og narkotika. Der det er mulig skal tall sammenliknes med tilsvarende tall de siste ti årene.</p>	

KDI skal i tillegg rapportere på følgende:

STATISTIKK		Rapporteringsfrekvens
S11	KDI skal føre statistikk over tilfeller av vold og trusler mellom innsatte og mot ansatte i kriminalomsorgen. KDI skal gjøre rede for omfanget, utviklingen, vesentlige risikoer og tiltak.	Tertialvis ved avvik og Årsrapport
S12	Statistikk over antall fremmedkrigere og andre domfelte som er under straffegjennomføring etter brudd på terrorlovgivningen. KDI skal gjøre rede for utviklingen over tid og for eventuelle særskilte forhold knyttet til statistikken. KDI skal videre gi en vurdering av vesentlige utfordringer og risikoer for radikaliserings under straffegjennomføringen og mulige tiltak og en ev. vurdering av effekten av tiltakene.	Årsrapport

3.5. Øvrig rapportering, informasjon og oppdrag

Internasjonalt arbeid

Gjennom EØS-midlene bidrar Norge til å styrke og videreutvikle kriminalomsorgen i andre land. Samarbeidet er også nyttig for norsk kriminalomsorg. KDI skal videreføre inngåtte oppdrag som programpartner og bidra til synergieffekter for å styrke straffesakskjedens mål om et tilgjengelig rettssystem, effektiv bekjempelse av vold i nære relasjoner og økt bruk av alternative straffereaksjoner.

Rapporteringskrav 2	Redegjørelse om internasjonalt arbeid
Rapportering	Årsrapport
KDI skal gi en redegjørelse for hovedprioriteringer, utvikling og måloppnåelse i KDIs internasjonale arbeid foregående år, samt føringer og prioriteringer for inneværende år.	

Tilskudd til frivillige organisasjoner

Tilskuddsforvaltningen av post 70 under kap. 430 er delegert til KDI og skal forvaltes i tråd med Bestemmelser om økonomistyring i staten, kapittel 6. Bevilgningen for 2024 er på om lag 43,4 mill. kroner, jf. Stortingets budsjettvedtak. JD viser til omtale i Prop. 1 S (2023–2024) s. 87 hvor det fremgår at midlene skal fordeles av KDI etter søknad fra organisasjoner, med unntak av midlene som er øremerket til effektkontrakter.

Rapporteringskrav 3	Vurdering av måloppnåelse for tilskuddsordning
Rapportering	Årsrapport
KDI skal foreta en samlet vurdering av måloppnåelse for tilskuddsordningen på kap. 430, post 70 i 2024. Vurderingen skal baseres på tilskuddsmottakernes søknader og rapporter.	

Andre oppdrag

OPPDRAG 5	Sikre informasjon om ordningen med ettergivelse av forsinkelsesrenter i voldserstatningssaker
Rapportering	Årsrapport
Kriminalomsorgen får, ifra voldserstatningsforskriftens ikrafttredelse, ansvar for å gi informasjon til personer som soner fengselsstraff eller forvaring etter straffegjennomføringsloven § 10, om ordningen med ettergivelse av forsinkelsesrenter på statens regresskrav mot skadevolder i voldserstatningssaker. På forespørsel skal kriminalomsorgen utarbeide en skriftlig bekreftelse (en soningsattest) når straffegjennomføringen er avsluttet.	

OPPDRAG 6	Utredning av felles tiltak på tolkefeltet
Frist	1. oktober 2024
Justissektoren er en storbruker av tolk. God bruk av tolk er viktig for rettssikkerheten. Virksomhetene i justissektoren har ulike tolkebestillingsløsninger, godtgjøringsmodeller mv. Kriminalomsorgen skal delta i en utredning av mulighetene for et felles tolkebestillingssystem og andre fellesfunksjoner (som felles skjermtolkingslokaler og	

felles godtgjøringsmodell) for justissektoren. Arbeidet bør inkludere kartlegging av de ulike virksomhetenes bruk av tolk, inkl. statistikk, utgifter, bruk av skjermtolking mv. Utredningen bør inkludere anbefalinger om videre arbeid. Arbeidet skal ledes av Utlendingsdirektoratet, med øvrig deltakelse av POD, Domstoladministrasjonen og KDI.

OPPDRAG 7	Tilleggsoppdrag til utredning av driftsansvaret for Politiets utlendingsinternat
Frist	1. juli 2024
I en felles utredning fra august 2023 anbefalte Kriminalomsorgsdirektoratet (KDI) og Politidirektoratet (POD) at driftsansvaret for Politiets utlendingsinternat bør overføres til kriminalomsorgen. Før departementet kan ta stilling til saken, ønskes en nærmere vurdering av nødvendighet nivå på tjenester og innhold ved internatet i framtiden og økonomiske konsekvenser av dette. Departementet ettersender mer informasjon om oppdraget i eget brev.	

Regelverksutvikling

Departementets lovarbeid om straffegjennomføring vil kreve dialog og bistand fra direktoratet om regelverksutvikling, herunder om økonomiske og administrative konsekvenser.

Elektronisk samhandling mellom aktørene i straffesakskjeden (ESAS)

JD viser til supplerende tildelingsbrev av 18.01.2022 om gjennomføring av prosjektet ESAS. Det er i 2024 bevilget 44 mill. kroner samlet på kap. 410, post 01 til prosjektet. De tildelte midlene skal brukes til å fortsette arbeidet med påkobling av flere virksomheter til Justishub, og til å videreutvikle automatisering og digitalisering av den elektroniske informasjonsutvekslingen mellom aktørene i straffesakskjeden. Kriminalomsorgsdirektoratet vil motta belastningsfullmakt fra Domstoladministrasjonen slik at kriminalomsorgens utgifter i 2024 knyttet til ulike tiltak i prosjektet kan belastes på kap. 410, post 01 i tråd med fordelingen i gjeldende prosjektplan. Det er lagt til grunn at Domstoladministrasjonen, Politidirektoratet og Kriminalomsorgsdirektoratet skal dekke noen utgifter innenfor egen ramme i form av interne fagressurser, IKT-ressurser mv, jf. JDs supplerende tildelingsbrev av 18.01.2022. Det legges i utgangspunktet opp til fire særmøter mellom JD og DA, KDI og POD om ESAS i 2024, med rapportering i forkant.

4. Styring og kontroll i kriminalomsorgen

4.1. Internkontroll

Virksomhetsleders internkontrollansvar er regulert i økonomireglementet § 14 og utdypet i hovedinstruksen til kriminalomsorgen. For å nå kriminalomsorgens mål i møte med fremtidige utfordringer, er tilfredsstillende internkontroll viktig. God internkontroll kan sikre at eventuelle vesentlige avvik forebygges, avdekkes og korrigeres i nødvendig utstrekning. Som et ledd i internkontrollen skal KDI sikre en bærekraftig økonomisk drift som innebærer budsjettbalanse i 2024.

Kriminalomsorgen skal ha etablert et forsvarlig system for kjøp av tjenester og bygg- og anleggsarbeider, som sikrer at kravene i forskrift om arbeidsvilkår i offentlige kontrakter etterleveres. Virksomheten må påse at kontrollplikten av lønns- og arbeidsvilkår følges opp, og at det er etablert et system for å dokumentere dette.

4.2. Sikkerhetsvurderinger i forbindelse med anskaffelser

De fleste virksomhetene i justissektoren utøver eller understøtter funksjoner som er kritiske for samfunnet, og flere har i tillegg funksjoner, infrastruktur og tjenester som er omfattet av sikkerhetsloven. Ved anskaffelser av utstyr og infrastruktur som er av vesentlig betydning for utøvelsen av slike funksjoner eller ivaretagelsen av konfidensialitet, integritet, eller tilgjengelighet i utstyr og infrastruktur som er av vesentlig betydning for tjenestene, skal virksomhetene gjennomføre særskilte og dokumenterbare risikovurderinger før slikt materiell anskaffes fra land Norge ikke har et sikkerhetsmessig samarbeid med.

4.3. Saker fra Riksrevisjonen, Sivilombudet, Likestillingsombudet og øvrige tilsynsmyndigheter

Merknader fra Riksrevisjonen, og uttalelser fra Sivilombudet, Likestillingsombudet og andre sentrale tilsynsmyndighet skal ha høy prioritet. KDI skal utarbeide en konkret plan for oppfølging av anbefalte tiltak samt eventuelle feil og mangler som er pekt på. Oppfølgingsplanen vil være tema i styringsdialogen og skal omtales i årsrapporten.

Oppfølging av saker fra Sivilombudet	
Rapportering	Tertial- og årsrapport
KDI skal rapportere samlet på saker fra Sivilombudet, inkludert hvordan sakene følges opp og eventuelle avvik.	

Oppfølging av saker fra Riksrevisjonen	
Rapportering	Årsrapport
Det vises til oppdrag 2 under mål 1 om videreføring av forvaltningssamarbeid og oppfølging av Riksrevisjonens forvaltningsrevisjon av helse-, utdannings- og velferdstjenester til innsatte, jf. Dokument 3:4 (2022-2023).	

5. Fellesføringer og øvrige krav fra Regjeringen

1. Systematisk og helhetlig arbeid for å redusere klimagassutslipp, naturfotavtrykk og energibruk

Det er et mål med systematisk og helhetlig arbeid for å redusere klimagassutslipp, naturfotavtrykk og energibruk. KDI skal følge opp dette målet. I dette arbeidet skal det tas hensyn til ivaretagelse av virksomhetens kjerneoppgaver og kostnadseffektivitet.

KDI skal også vurdere hvordan klimaendringene vil påvirke virksomheten.

KDI skal gjøre systematiske vurderinger av egen energibruk og ta i bruk lønnsomme energieffektive løsninger, samt øke energifleksibiliteten der dette er relevant.

2. Positiv utvikling i antall ansettelser av personer med funksjonsnedsettelse.

Regjeringen har høye ambisjoner når det gjelder mangfold. Statlige virksomheter skal ha en positiv utvikling i antall ansettelser av personer med funksjonsnedsettelse og/eller fravær fra arbeid, utdanning eller opplæring.

Arbeidsgiverne skal i samarbeid med de tillitsvalgte selv definere et hensiktsmessig ambisjonsnivå ut fra virksomhetens egenart og størrelse.

KDI skal i årsrapporten oppgi antallet ansettelser av personer med funksjonsnedsettelse og/eller fravær fra arbeid, utdanning eller opplæring i 2024 og omtale utviklingen sett opp mot virksomhetens gjennomsnitt for 2020 og 2021.

3. Redusere konsulentbruken

Det er et mål at staten samlet sett skal redusere konsulentbruken ved å utvikle egenkompetanse. KDI skal arbeide for å redusere konsulentbruken på områder der det ligger til rette for å benytte interne ressurser og kompetanse. Utover informasjons- og holdningskampanjer skal tjenester fra kommunikasjonsbransjen som hovedregel ikke benyttes.

KDI skal i årsrapporten for 2024 rapportere om konsulentbruken og oppfølgingen av fellesføringen, herunder om totalbeløp for kjøp av konsulenttjenester, hvilke tiltak som er iverksatt og konkrete resultater. Dersom det er fagområder og/eller kompetanseområder i virksomheten der konsulenter benyttes i særlig grad, skal bakgrunnen for dette omtales nærmere.

KDI skal som en del av rapporteringen også gi en overordnet omtale av eventuelle kjøp av konsulenttjenester fra kommunikasjonsbransjen (alle typer kommunikasjonstjenester) i 2024 og opplyse om totalbeløp for kjøp av slike tjenester. Dersom utgifter til kjøp av konsulenttjenester er vesentlige, bør virksomheten i note til årsregnskapet spesifisere dette nærmere. Dersom virksomheten har større kjøp av konsulenttjenester fra andre statlige leverandører bør dette fremgå særskilt.

Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet vil tidlig i 2024 sende ut et rundskriv med utdypende forklaring på hvordan virksomhetene skal forstå fellesføringene og hvordan de skal framstille resultatene i årsrapportene.

6. Styringsdialog og rapportering i 2024

Styringsdialogen mellom KDI og JD er innrettet etter risiko- og vesentlighet. Risikoperspektivet skal også integreres i KDI sin rapportering.

Nedenfor følger frister for rapporteringen i 2024 og frister for innspill til den ordinære budsjettprosessen for hhv. 2024, 2025 og 2026. Det gjøres oppmerksom på at fristene er foreløpige. Dersom fristene må endres i løpet av året vil departementet komme tilbake til dette. Det kan også bli aktuelt med særskilte bestillinger eller møter utover det som fremgår av oversikten nedenfor.

Budsjettår	Sak	Frist/tidspunkt
Statsbudsjettet 2024	Innspill til revidert nasjonalbudsjett 2024	12.02.2024
Statsbudsjett 2024	Eget møte om økonomi og IKT (samt. evt. saker ifm. RNB)	15.02.2024 kl. 14.00-15.00
Statsbudsjettet 2023	Årsrapport 2023	01.03.2024
Statsbudsjettet 2023 og 2024	Etatsstyringsmøte årsrapport 2023	11.04.2024 kl. 12.00-14.00
Statsbudsjettet 2025	Rammefordeling 2025: oppdaterte satsingsforslag, interne omprioriteringer og andre rammeendringer	02.05.2024
Statsbudsjettet 2024	1. tertialrapport pr. 30.04.2024	27.05.2024
Statsbudsjettet 2024	Foreløpig innspill til nysalderingen 2024	14.06.2024

Statsbudsjettet 2024	Etatsstyringsmøte 1. tertial 2024	20.06.2024 kl. 09.00-10.30
Statsbudsjettet 2025	Innspill til Prop. 1 S (2024-2025)	08.08.2024
Statsbudsjettet 2024	Møte om økonomi og IKT, herunder evt. innspill til nysaldering 2024	29.08.2024 kl. 09.00-10.00
Statsbudsjettet 2025	Møte om tildelingsbrev 2025	20.09.2024
Statsbudsjettet 2024	2. tertialrapport pr. 31.08.24	27.09.2024
Statsbudsjettet 2024	Innspill nysaldering 2024	
Statsbudsjettet 2026	Innspill 2026-budsjettet: satsingsforslag, budsjetttiltak og konsekvensjusteringer	11.10.2024
Statsbudsjettet 2024	Etatsstyringsmøte 2. tertial 2024	24.10.2024 kl. 12.00-13.30
Statsbudsjettet 2024	Årsrapport 2024	28.02.2025

7. Budsjettrammen og fullmakter for 2024

KDI har ansvaret for å planlegge virksomheten i 2024 slik at målene kan nå innenfor bevilgningsrammene, jf. Reglement for økonomistyring i staten § 9 og Bestemmelser om økonomistyring i staten, pkt. 2.2. Departementet forutsetter at etaten rapporterer om vesentlige endringer eller feil i budsjettforutsetningene. Etaten må tilpasse virksomhetens aktivitetsnivå til virksomhetens budsjettramme slik at det ikke pådras utgifter uten at det er bevilgningsmessig dekning. Ved behov må etaten redegjøre for evt. omprioriteringer/handlingsalternativer for å nå målene innenfor de gjeldende rammene.

KDI utfører flere operative og administrative oppgaver på vegne av etaten. Dette gjelder funksjoner som IKT Fellestjenester og kontrollsentralen for elektronisk kontroll, lønn og regnskap, samt bøtetjenesten. Disse fellestjenestene er bevilget under kap. 430 kriminalomsorgen, post 01 driftsutgifter. Utgifter til gjennomføring av større IKT-prosjekter og utgifter til gjennomføring av byggeprosjekter ved fengslene som utføres av KDI på vegne av etaten, kan belastes kap. 430, post 01. Oppgaver som dekkes ved inntekter under kap. 3430, postene 03 og 04 skal belastes der dette er mest hensiktsmessig i det enkelte tilfelle.

7.1. Budsjettrammen

Kap. 430	Kriminalomsorgen	(i 1000 kroner)
Post 01	Driftsutgifter	5 551 137
Post 21	Spesielle driftsutgifter	120 631
Post 45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	82 551

Post 60	Refusjoner til kommunene, forvaringsdømte mv.	133 720
Post 70	Tilskudd	43 385
Sum		5 931 424
<hr/>		
Kap. 3430		
Post 02	Arbeidsdriftens inntekter	118 791
Post 03	Andre inntekter	26 182
Post 04	Tilskudd	8 021
Sum		152 994
<hr/>		
Kap. 431 Kriminalomsorgsdirektoratet		
Post 01	Driftsutgifter	161 980
Sum		161 980
<hr/>		
Kap. 432 Kriminalomsorgens høyskole og utdanningscenter		
Post 01	Driftsutgifter	238 391
Sum		238 391
<hr/>		
Kap. 3432		
Post 03		1 224
Sum		1 224

Følgende endringer/nye tiltak er innarbeidet i budsjettrammen for 2024:

- 120 mill. kroner på kap. 430, post 01 til kriminalomsorgens grunnbevilgning i 2024 for å bedre den økonomiske situasjonen, herunder 2 mill. kroner til videreføring av psykologspesialist (ifm. RNB 2023) og 35 mill. kroner til økt bemanning for å redusere isolasjon.
- 45 mill. kroner til bedre soningsforhold for kvinner, herunder styrket bemanning til kvinnelige innsatte ved Bredtveit fengsel. Av disse skal 40 mill. kroner gå til forsterket team og etablering av nasjonal fellesskapsavdeling ved Telemark fengsel, Skien avdeling, hvorav 15 mill. kroner til bemanning og 25 mill. kroner til bygningsmessige tilpasninger.
- 8 mill. kroner til økt kapasitet ved Ungdomsenhet øst med to plasser
- 4 mill. kroner til arbeidet med å forbedre de strafferettslige reaksjonene ungdomsstraff og ungdomsoppfølging, hvorav 2,5 mill. kroner til økte driftskostnader og 1,5 mill. kroner til økte investeringskostnader.
- 18,1 mill. kroner i 2024 til utbygging av Romerike fengsel, avdeling Ullersmo, hvorav 0,7 mill. kroner til prosjektgjennomføring, og 17,4 mill. kroner til brukerstyr
- 7 mill. kroner til tilskuddsordningen på kap. 430, post 70

Følgende reduksjoner er innarbeidet i budsjettrammen for 2024:

- 12 mill. kroner som følge av ferdig rehabilitering av Ila fengsel og forvaringsanstalt
- 702 000 kroner i redusert leiekostnad
- 9,7 mill. kroner til omprioritering fra varer og tjenester til diverse andre formål

- 400 000 kroner til Barne- og familiedepartementet sitt budsjett for kostnader knyttet til ung.no

Vi orienterer i tillegg om at JD holder tilbake 5,5 mill. kroner bl.a. til finansiering av kvalitetssikring av byggeprosjekter og andre utredninger.

7.2. Delegering av fullmakter iht. Stortingets budsjettvedtak

Følgende fullmakter delegeres til Kriminalomsorgsdirektoratet:

- Bevilgningen under kap. 430, post 01 kan overskrides mot tilsvarende merinntekter under kap. 3430, post 03 (Andre inntekter) og post 04 (Tilskudd)
- Bevilgningen under kap. 430, post 21 kan overskrides mot tilsvarende merinntekter under kap. 3430, post 02 (Arbeidsdriftens inntekter)
- Bevilgningen under kap. 431 post 01 kan overskrides mot tilsvarende merinntekter under kap. 3430 post 03 (Andre inntekter) og post 04 (Tilskudd)
- Bevilgningen under kap. 432, post 01 kan overskrides mot tilsvarende merinntekter under kap. 3432, post 03 (Andre inntekter)

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633, post 01 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift. Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

JD gjør oppmerksom på at KDI ikke kan overskride kap. 430, post 01 mot tilsvarende merinntekt under kap. 3430, post 02. Merinntekter på kap. 3430, post 02 skal ses i sammenheng med kap. 430, post 21.

KDI gis fullmakt til å overskride driftsbevilgninger mot tilsvarende merinntekter på følgende vilkår:

- a) Postene 01 Driftsutgifter og 21 Spesielle driftsutgifter kan overskrides med inntil 2 prosent av bevilgningen mot tilsvarende merinntekter. De aktuelle utgifts- og inntektspostene må høre under utgifts- og inntektskapitler som gjelder samme virksomhet.
- b) Merinntekt og merutgift må beregnes i forhold til den samlede bevilgningen på hver av postene. Overskridelsen må minimum dekkes av merinntekter som rapporteres til bevilgningsregnskapet i samme budsjettår.
- c) Merinntekten må være et resultat av økt aktivitet i forhold til budsjettforutsetningene for vedkommende år.
- d) Den inntektsbringende aktiviteten må ligge innenfor det som er virksomhetens mål, oppgaver og rammevilkår.
- e) Den inntektsfinansierte aktiviteten må ikke binde opp et høyere aktivitetsnivå enn det

som dekkes av utgiftsbevilgningen dersom merinntektene faller bort.

7.3. Delegering av fullmakter i henhold til Bevilgningsreglementet

Bevilgningsreglementet inneholder en del fullmakter for Kongen til å gjøre unntak fra eller utfylle bevilgningsreglementets bestemmelser. I rundskriv R-110 gir Finansdepartementet departementene fullmakter til å gjøre unntak fra enkelte av bevilgningsreglementets hovedprinsipper. I tillegg blir det redegjort for fullmakter som ikke delegeres til departementene, men som åpner for at departementene kan søke om samtykke fra Finansdepartementet i enkeltsaker.

Delegert myndighet skal alltid utøves i samsvar med gjeldende lover og regler, gitte retningslinjer og intensjoner for hvorledes fullmaktene skal brukes.

Det vises til veilederen i statlig budsjettarbeid der bl.a. bruk av unntaksbestemmelser i bevilgningsreglementet (budsjettfullmakter) er omtalt.

Paragrafene i parentes i punktene under refererer til paragrafene i bevilgningsreglementet.

Fullmakt til nettobudsjettering ved utskifting av utstyr (§ 3, 4. ledd, 2. setning)

Hovedregelen i bevilgningsreglementet er at alle utgifter og inntekter føres brutto i budsjett og bevilgningsregnskap. Det er imidlertid gitt et unntak som tillater nettoføring i forbindelse med utskifting av utstyr. Med dette gis KDI fullmakt til nettoføring ved utskifting av utstyr på følgende vilkår:

- a) Inntekter fra salg av brukt utstyr kan nettoføres på post 01 Driftsutgifter og post 21 Spesielle driftsutgifter, med inntil 5 prosent av bevilgningen på den aktuelle posten.
- b) Salgsinntektene må skrive seg fra utskiftninger som er ledd i en rutinemessig fornyelse av utstyr. I praksis vil dette gjelde inntekter fra salg av utstyr som er av en slik art at det ved anskaffelsen skal dekkes under post 01 Driftsutgifter. Inntekter fra salg av utstyr som etter sin art skal dekkes under post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, må bruttoføres på vanlig måte.
- c) Salgsinntektene skal bokføres som en inntekt i kontoklasse 3 i standard kontoplan (jf. Finansdepartementets [rundskriv R-102](#)) og rapporteres til bevilgningsregnskapet på post 01 Driftsutgifter eller post 21 Spesielle driftsutgifter (jf. Finansdepartementets [rundskriv R-101](#)). Føringeren må gjøres slik at det er mulig å kontrollere at grensen på fem prosent ikke overskrides.

Fullmakt til å inngå leieavtaler og avtaler om kjøp av tjenester utover budsjettåret (§6, 2. ledd)

Hovedregelen i bevilgningsreglementet er at staten bare kan pådra forpliktelser som først skal dekkes etter utløpet av budsjettåret når Stortinget har gitt særlig samtykke til dette. Med dette gis imidlertid KDI fullmakt til å inngå leieavtaler og avtaler om kjøp av tjenester utover budsjettåret på følgende vilkår, og med de begrensninger som følger i teksten under:

- a) Leieavtalene og avtalene om kjøp av tjenester må gjelde anskaffelser til den ordinære driften av statlige virksomheter. Hvilke typer anskaffelser det her dreier seg om, vil kunne variere etter virksomhetens oppgaver, men alminnelige eksempler vil være leie av lokaler og kontorutstyr, samt kjøp av renholds- og vaktmestertjenester.
- b) Utgiftene i forbindelse med avtalene må kunne dekkes innenfor et uendret bevilgningsnivå på vedkommende budsjettpost i hele avtaleperioden.
- c) For alle avtaler utover budsjettåret, må behovet for oppsigelsesklausuler nøye vurderes. Hensynet til den framtidige handlefriheten skal veie tungt ved vurderingen. Særlig gjelder dette ved langsiktige avtaler.

Det vises for øvrig til bevilgningsreglementet § 10 første ledd der det bl.a. kreves at utgiftsbevilgninger skal disponeres på en slik måte at ressursbruk og virkemidler er effektive i forhold til de forutsatte resultater, samt til tilsvarende krav i økonomireglementet § 4. På dette området innebærer disse bestemmelsene både et krav til å vurdere mulige alternativer til leie og kjøp av tjenester, og til utformingen av vilkårene i eventuelle avtaler om leie og kjøp av tjenester.

Det understrekes at bestemmelsene bare gjelder adgangen til å pådra forpliktelser utover budsjettåret.

Særskilt om bygge- og leiekontrakter

I Instruks om håndtering av bygge- og leiesaker i statlig sivil sektor, fastsatt i kongelig resolusjon den 13. januar 2017, gis det en samlet oversikt over ansvarsforhold, fullmakter og kravene til saksbehandling ved lokalanskaffelser.

Fullmakt til å overskride investeringsbevilgninger mot tilsvarende innsparing under driftsbevilgninger under samme budsjettkapittel (§ 11, 4. ledd, nr. 2)

Det følger av hovedregelen i bevilgningsreglementet § 5 annet ledd første setning at det ikke er adgang til å omdisponere et bevilget utgiftsbeløp fra en post til en annen. Bevilgningsreglementet § 11 fjerde ledd nr. 2 inneholder imidlertid et unntak ved at Kongen kan gi bestemmelser om overskridelse av investeringsbevilgninger mot tilsvarende innsparing under driftsbevilgninger under samme budsjettkapittel.

KDI gis fullmakt til å omdisponere fra driftsbevilgninger til investeringsbevilgninger på følgende vilkår:

- a) Det kan omdisponeres inntil 5 prosent av bevilgningen under post 01 Driftsutgifter til post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, under samme kapittel.
- b) Omdisponeringen må ikke føre til økte utgifter ved at den binder opp framtidige drifts- og investeringsutgifter.

Beløp som er omdisponert fra post 01 Driftsutgifter kan tas med ved beregningen av overførbart beløp under post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold.

Fullmakt til å overskride driftsbevilgninger til investeringsformål mot tilsvarende innsparing i de tre følgende budsjettår (§ 11, 4. ledd, nr. 3)

Hovedregelen i bevilgningsreglementet § 5 annet ledd første setning er at det ikke er adgang til å overskride en utgiftsbevilgning. Etter bevilgningsreglementets § 11 fjerde ledd nr. 3 gis det adgang til å overskride driftsbevilgninger til investeringsformål med inntil 5 pst. mot tilsvarende innsparing i løpet av de tre følgende budsjettår. Det vises til rundskriv R-110 punkt 2.6.

KDI må i hvert enkelt tilfelle sende søknad til JD om slikt samtykke før bevilgningen kan overskrides.

Overføring av ubrukt driftsbevilgning fra ett år til neste (§ 5)

Det er som regel ikke adgang til å overskride et tildelt beløp eller til å overføre det til en annen budsjettermin eller til en annen budsjettpost i samme termin.

Det er imidlertid gitt et unntak ved at inntil 5 pst. av ubrukt driftsbevilgningen under post 01 og post 21 kan overføres til neste budsjettår.

Søknad om slik overføring skal godkjennes av Finansdepartementet.

Kriminalomsorgsdirektoratet sender søknad til JD i forbindelse med regnskapsrapporten per 31. desember. Eventuelt overført beløp kan ikke disponeres av kriminalomsorgen før departementet gir beskjed om det gjennom supplerende tildelingsbrev.

Fullmakt til å pådra staten forpliktelser i investeringsprosjekter

Utvidelse av Romerike fengsel, avdeling Ullersmo

Det gis samtykke til å pådra staten forpliktelser utover budsjettåret under kap. 430 Kriminalomsorgen, post 45 for å anskaffe brukerutstyr til investeringsprosjektet utvidelse av Romerike fengsel, avdeling Ullersmo. Samlede forpliktelser og utbetalinger kan ikke overskride kostnadsrammen for brukerutstyr på 93,2 mill. kroner.

DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT

Kriminalomsorgsdirektoratet
Dokumentsenter - Postboks 694
4302 SANDNES

Deres ref.

Vår ref.
23/3293 - JFR

Dato
07.02.2024

Supplerende tildelingsbrev nr. 1 2024 Oppdrag om utredning av advokatordning

Stortinget har vedtatt følgende anmodningsvedtak, jf. behandlingen av Meld. St. 1 (2023–2024) og Innst. 2 S (2023–2024):

Stortinget ber regjeringen opprette en advokatordning for innsatte i norske fengsler innen 1.1.2025, og komme tilbake til hvordan en slik ordning kan innrettes i løpet av 2024.

Kriminalomsorgsdirektoratet (KDI) bes om å utrede hvordan det vil være hensiktsmessig å innrette en advokatordning for innsatte i norske fengsler.

Utredningen bør inneholde følgende:

- En anbefaling til innretning av en advokatordning for innsatte i norske fengsler, herunder hvordan ordningen skal organiseres, hvilke saker det skal gis bistand i, omfanget av bistanden og godtgjøringen av denne.
- En beskrivelse av hva som eventuelt må på plass før en advokatordning i fengsel kan iverksettes.
- En beskrivelse av forholdet mellom den foreslåtte advokatordningen i fengsel og øvrige ordninger om rett til advokatbistand.
- Økonomiske og administrative konsekvenser av en slik ordning for kriminalomsorgen og knyttet til advokatbistanden.

Postadresse
Postboks 8005 Dep

Kontoradresse
Gullhaug Torg 4A
0484 Oslo

Leveringsadresse
Varemottak
Akersgata 59
0180 Oslo

Telefon - sentralbord
22 24 90 90
Org.nr.: 972 417 831

Avdeling for kriminalitetsforebygging
Jonas Leirset
22245378
jannicke.fredriksen@jd.dep.no

KDI bes involvere andre relevante aktører ved behov, herunder Statens sivilrettsforvaltning (SRF), som har oppgaven å etatsstyre statsforvalteren på rettshjelpområdet. Andre relevante aktører kan for eksempel være Advokatforeningen og ulike organisasjoner som gir tilbud om rettshjelp (eks. Jussbuss m.fl.).

Frist for utredningen er 16. mai 2024.

Bakgrunn

I NOU 2020: 5 *Likhet for loven – Lov om støtte til rettshjelp (retthjelpsloven)* viser rettshjelpsutvalget til at innsatte i fengsler utgjør en gruppe som har et stort rettshjelpsbehov. Utvalget viser også til at den varierende alvorligheten av sakene gjør at saker knyttet til straffegjennomføring ikke er godt egnet for rettighetsfesting og at en rett til rettshjelp må knyttes til bestemte vedtak eller hendelser. Utvalget viser til at rettshjelpsbehovet derfor varierer mye på tvers av ulike typer vedtak og inngrep, slik at rett til rettshjelp i avgrensede sakstyper ikke vil innebære effektiv rettshjelp til de innsatte. Utvalget foreslår at det store rettshjelpsbehovet i fengslene i stedet dekkes gjennom en spesiell advokatordning for fengslene. Ordningen er nærmere beskrevet i utredningens punkt 28.8. Utredningen har vært på høring.

I oktober 2022 satte Justis- og beredskapsdepartementet ned en arbeidsgruppe som skulle vurdere hvordan en *førstelinjetjeneste* for rettshjelp kan se ut. Arbeidsgruppen leverte sin utredning i juni 2023.¹ Arbeidsgruppen har vurdert rettshjelpsutvalgets forslag om advokatvakt i fengsler og foreslår at det etableres en advokatvakt som oppsøker fengslene for å yte førstelinjerettshjelp til innsatte. Ordningen er nærmere beskrevet i utredningens punkt 4.5.6.2.

Både retthjelpsutvalget og arbeidsgruppens utredninger følges opp i departementet, men gitt Stortingets vedtak om å opprette en ordning for innsatte i norske fengsler innen 1. januar 2025 er det behov for en selvstendig vurdering av hvordan den slik ordning kan innrettes.

Med hilsen

Håvard Bekkelund
ekspedisjonssjef

Jonas Leirset
avdelingsdirektør

¹ *Førstelinjetjeneste for rettshjelp. Utredning fra arbeidsgruppe nedsatt av Justis- og beredskapsdepartementet (2023).*

Dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur

Kopi til
Riksrevisjonen

Adressliste
Kriminalomsorgsdirektoratet